

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE A MOLDOVEI
MINISTERUL ECONOMIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE**

Cu titlu de manuscris

CZU: 331.5 (478)

PANTEA LARISA

**MANAGEMENTUL PIETEI MUNCII A REPUBLICII
MOLDOVA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ÎN UNIUNEA
EUROPEANĂ**

**521.03 ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

Chișinău, 2017

Teza a fost elaborată în cadrul secției „Politici de dezvoltare socială” a Institutului Național de Cercetări Economice

Conducător științific:

BAJURA Tudor, doctor habilitat în științe economice, profesor cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice

Referenți oficiali:

ONOFREI Alexandru, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

VACULOVSKI Dorin, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei

Componenta Consiliului Științific Specializat

STRATAN Alexandru, *președinte*, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar, Institutul Național de Cercetări Economice

PERCIUN Rodica, *secretar științific*, doctor habilitat în științe economice, conferențiar cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice

BÎRCĂ Alic, doctor habilitat în științe economice, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice a Moldovei

SÂRBU Olga, doctor în științe economice, conferențiar universitar, Universitatea Agrară de Stat din Moldova

SAVELIEVA Galina, doctor în științe economice, conferențiar cercetător, Institutul Național de Cercetări Economice

Susținerea va avea loc la 07 septembrie 2017, ora 14.00, în ședința Consiliului Științific Specializat D 16.521.03-07 din cadrul Institutului Național de Cercetări Economice, pe adresa: mun. Chișinău, str. Ion Creangă, 45, et. 3, bir. 303.

Teza de doctor în economie și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Republicană Tehnico - Științifică și pe pagina web a CNAA a Republicii Moldova (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la 12 iulie 2017

Secretar științific al Consiliului Științific Specializat:

PERCIUN Rodica

doctor habilitat în științe economice, conferențiar cercetător

Conducător științific:

BAJURA Tudor

doctor habilitat în științe economice, profesor cercetător

Autor:

PANTEA Larisa

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei de cercetare. Potențialul uman al țării reprezintă sursa principală de creștere economică și dezvoltare socială durabilă a țării. Utilizarea rațională a forței de muncă are loc în condițiile funcționării eficiente a pieței muncii.

Fiind o parte componentă a sistemului economic, piața muncii este influențată de transformările socioeconomice prin care trece actualmente Republica Moldova. Un șir de factori ai mediului economic extern și intern au influențat negativ asupra pieței muncii autohtone, afectându-i nivelul de competitivitate și generând tensiuni. În aceste condiții, perfecționarea managementului pieței muncii capătă importanță deosebită.

Vectorul european urmat de Republica Moldova la etapa actuală impune alinierea managementului pieței muncii autohtone la standardele europene. Aceasta presupune, în primul rând, perfecționarea managementului instituțional, elaborarea și promovarea politicilor eficiente, aferente pieței muncii, preluarea practicilor statelor europene în domeniul respectiv, creșterea flexibilității pieței muncii și crearea condițiilor pentru apariția noilor locuri de muncă atractive și durabile. Racordarea la standardele europene presupune perfecționarea managementului pieței muncii prin completarea cu mecanisme și instrumente noi, concretizate în măsuri rezultative de ocupare a populației, indicatori de evaluare, indicatori de performanță etc. În acest context, managementul pieței muncii capătă importanță deosebită, favorizând utilizarea rațională a forței de muncă, contribuind la corelarea mai echilibrată dintre cererea și oferta pe piața muncii.

Astfel, actualitatea problemei și caracterul ei complex și multilateral au condiționat alegerea temei de cercetare, au determinat scopul și obiectivele lucrării.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Managementul pieței muncii a fost cercetat de către savanți naționali și străini, atât sub aspectul funcționării de ansamblu a pieței muncii, cât și a reglementării unor procese specifice - șomaj, migrația forței de muncă, ocuparea unor segmente aparte ale populației, utilizarea potențialului forței de muncă, salarizarea angajaților, factori determinanți ai evoluției pieței muncii etc.

Aspectul teoretic privind piața muncii și reglementarea ei a fost cercetat în lucrările lui J.M. Keynes, M.L. Wachter, R.D. Wright, Th. Veblen, J.T. Dunlop, J. Ulman, B.P. Doeringer, M.J. Piore, G. Becker, G. Stigler, R.G. Ehrenberg, R.S. Smith. etc.

Funcționarea pieței muncii a fost abordată în lucrările autorilor din țările vecine, inclusiv din România, accentul fiind pus pe funcționarea pieței muncii în context european - Ciutacu C., Chivu L., Dumitru M., Perț S., Preda D., Cace S., Oprescu Gh., Crețu A. Șt., Șerban A.C., Șerban R., Pavelescu F., Vasile V. etc. și din Federația Rusă - Capeliușnicov R., Ghimpelson V.,

Carateev I., Gorlanova A., Vucovici M., Lutovinov P., Tihonova O., Calinchina S, Batorova E., Begheeva M., Eremiceva O., Ermacova E., Usmanova T. ș.a.

Problematica pieței naționale a muncii, sub diferite aspecte, a fost analizată pe larg de către mai mulți savanți autohtoni, inclusiv Onofrei A., Vaculovschi D., Bîrcă A., Savelieva G., Colesnicova T., Caușan C., Ulian G., Lazarescu –Spetățchi L., Toma A., Trofimov V., Lupu V., Dogan R.M., Pavlinov I., Neguț V., Dmitrenco S., Gotișan Iu., Hârbu E., Sârbu O., Bajura T., Poalelungi O., Moraru V., Moșneaga V., Filip N., Branașco N. etc.

Deși cercetările privind piața muncii sunt vaste, aspectul managerial al pieței muncii nu este pe deplin tratat în literatura de specialitate. Ansamblul lucrărilor vizează spectrul larg al fațetelor pieței muncii, însă problema perfecționării managementului pieței muncii în contextul integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană a fost cercetată și elucidată insuficient.

Scopul cercetării constă în generalizarea și completarea conceptelor teoretico – metodologice ale funcționării pieței muncii, fundamentarea și elaborarea recomandărilor de perfecționare a Managementului Pieței Muncii (în continuare MgPM) din Republica Moldova în baza experienței statelor europene și în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Pentru atingerea scopului au fost **trasate și soluționate următoarele obiective:**

1. sintetizarea conceptelor teoretico – metodologice ale funcționării pieței muncii și particularităților managementului ei;
2. analiza direcțiilor strategiilor și politicilor europene privind MgPM;
3. evidențierea experienței statelor europene în materie de MgPM cu potențial de aplicabilitate în Republica Moldova;
4. analiza pieței muncii din Republica Moldova, determinarea tendințelor de evoluție a ei și examinarea particularităților specifice ale acesteia;
5. identificarea direcțiilor de perfecționare a MgPM autohtone în baza rezultatelor obținute în procesul cercetărilor efectuate;
6. elaborarea recomandărilor privind perfecționarea MgPM al Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Suportul metodologic al lucrării. Cercetarea problematicii MgPM s-a axat pe două abordări – sistemică și complexă. La baza cercetării au stat metode științifice generale de cercetare: inducția și deducția, metoda monografică, metoda istorică, metoda logică și metoda abstracției științifice, analiza și sinteza, inclusiv analiza comparativă și analiza SWOT; metode cantitative - calcule matematice, analiza statistică, analiza de regresie, modelarea și metode calitative - metoda de expertiză în baza interviuării; prezentarea grafică și tabelară a materialelor cercetării.

Suportul informațional al cercetării. Drept bază informațională au servit publicațiile științifice din domeniul de cercetare, datele empirice prezentate de BNS, datele prezentate de Eurostat, Rapoartele elaborate de Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei (în continuare MMPSF), de Ministerul Economiei, de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (în continuare ANOFM), inclusiv și ANOFM România, ale organizațiilor non-guvernamentale, Convențiile Organizației Internaționale a Muncii, legislația Republicii Moldova, strategiile și programele de acțiuni în domeniul de cercetare etc. Drept sursă importantă de date empirice au servit rezultatele interviului experților în domeniu, desfășurate de autor.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării constă în:

1. elaborarea definiției proprii a MgPM, în baza sistematizării conceptelor teoretico - metodologice ale MgPM;
2. determinarea mecanismelor și pîrghiilor în sfera MgPM aplicabile pentru R. Moldova;
3. elaborarea și argumentarea științifică a:
 - sistemului actualizat de indicatori privind migrația forței de muncă;
 - indicatorilor de evaluare a eficienței serviciilor de ocupare;
 - indicatori de cuantificare a calității tranziției de la studii la activitate profesională;
4. determinarea modalităților de perfecționare a managementului SPO, în baza modelului european de document „Fișa de țară”;
5. elaborarea și argumentarea măsurilor de perfecționare a bazei informaționale privind piața muncii.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere, constau în următoarele:

- generalizarea și completarea conceptelor teoretice privind MgPM;
- evidențierea și argumentarea direcțiilor de perfecționare a MgPM autohtone, ținînd cont de problemele identificate în domeniu;
- actualizarea sistemului de indicatori privind migrația forței de muncă;
- adaptarea și completarea modelul european de document „Fișa de țară” și elaborarea recomandărilor privind perfecționarea serviciilor publice de ocupare, în ansamblu și a managementului activității ANOFM, în special, prin diversificarea acestora și evaluarea eficienței în termeni de cost și rezultat (beneficiu);
- elaborarea indicatorilor de cuantificare a calității tranziției de la studii la activitatea profesională;
- elaborarea recomandărilor de perfecționare a bazei informaționale privind piața muncii în Republica Moldova.

Problema științifică importantă soluționată în cadrul tezei cuprinde fundamentarea teoretico-metodologică și practică a direcțiilor principale de MgPM autohtone, bazat pe ridicarea competitivității forței de muncă, consolidarea funcționării structurilor de stat în sfera muncii și îmbunătățirea monitorizării proceselor specifice pe piața muncii, în vederea perfecționării MgPM a Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Semnificația teoretică a tezei: aprofundarea abordărilor științifice privind MgPM, elaborarea definiției proprii a MgPM, a modelului de MgPM a Republicii Moldova, elaborarea și argumentarea sistemului de evaluare a dimensiunilor proceselor specifice pieței muncii.

Valoarea aplicativă a tezei: rezultatele cercetării pot fi utilizate la perfecționarea MgPM, în procesul luării deciziilor și monitorizării, contribuind la creșterea ocupării forței de muncă, inclusiv în activitatea practică a autorităților publice abilitate în domeniul pieței muncii. Rezultatele cercetării pot fi utilizate în elaborarea cursurilor disciplinelor „Teorie Economică”, „Managementul Resurselor Umane”, „Piața muncii”, „Politici sociale” ș.a.

Aprobarea rezultatelor tezei. Principalele rezultate ale cercetărilor științifice au fost prezentate, discutate și aprobate în cadrul a numeroase conferințe internaționale de peste hotare și din țară, printre care: Congresul Internațional al Universității „Apollonia” (Iași), Conferința Științifică Internațională „Social entrepreneurship in the context of the post-crisis period and the implementation of the Europe 2020 Strategy” (Universitatea Româno-Germană din Sibiu), Conferința Științifico - Practică Internațională ”Двадцатые апрельские экономические чтения” (Filiala din Omsk a Universității de Finanțe de pe lângă Guvernul Federației Ruse); Conferința Științifico - Practică Internațională ”Интеллектуальный капитал Евразийского Союза: проблемы эффективного управления и использования в обществе, основанном на знаниях” și Conferința Științifică Internațională ”Довгирдовские чтения IV: Тенденции духовно-нравственного развития современного общества” (Institutul de Filosofie a Academiei Naționale a Belarusiei, Minsk), precum și în cadrul a mai multe ediții ale conferințelor științifice internaționale desfășurate în cadrul INCE, Institutului Internațional de Management ”IMI -NOVA”, de asemenea, conferințe în UASM și ASEM.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele teoretice ale cercetării au fost introduse în disciplinele predate de autor în cadrul Institutului Internațional de Management „IMI- NOVA” (confirmat prin certificat de implementare). Rezultatele practice au fost implementate în cadrul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă, AOFM teritoriale din raioanele Soroca și Cahul, confirmate prin certificate de implementare.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele cercetării sunt reflectate în 24 lucrări științifice, (inclusiv 23 lucrări științifice monoautor), care cuprind: 5 articole în reviste științifice cu recenzenti (4 articole – în reviste de categoria B și 1 articol – în revistă de categoria C), 5 rapoarte

la conferințe științifice de peste hotare (Iași, Sibiu, Minsk (2) și Omsk), 11 rapoarte la conferințe internaționale în republică, 3 rapoarte la conferințe naționale. Volumul total al publicațiilor științifice la tema tezei constituie 9,15 c.a.

Volumul și structura tezei. Teza cuprinde: adnotare în trei limbi, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 335 titluri și 17 anexe. Materialul tezei este expus pe 157 pagini text de bază, conținând 31 tabele și 38 figuri.

Cuvintele - cheie: piața muncii, managementul pieței muncii, forță de muncă, servicii publice de ocupare, migrarea forței de muncă, șomaj, pregătire profesională.

CONȚINUTUL TEZEI

1. ABORDĂRI TEORETICE PRIVIND IMPORTANȚA ȘI ROLUL MANAGEMENTULUI PIEȚEI MUNCII ÎN FUNCȚIONAREA SISTEMULUI ECONOMIC

În concordanță cu **obiectivul 1** formulat în lucrare, **în capitolul 1** a fost realizată *sintetizarea conceptelor teoretico – metodologice ale funcționării pieței muncii și particularităților managementului ei*. Abordarea fundamentelor teoretico-metodologice privind managementul pieței muncii a determinat analiza atât a curentelor și școlilor manageriale [13; 16], cât și teoriilor contemporane privind piața muncii [15; 31; 32; 42; 43; 44; 45; 46]. Studiarea evoluției curentelor în gândirea managerială a permis identificarea abordărilor metodologice aplicate ulterior în cercetare (abordarea complexă și sistemică). Analiza comparativă a teoriilor contemporane privind piața muncii, realizată de autor, a permis identificarea punctelor de tangență și deosebiri în ideile principale, diferențele în abordări, fiind prezentate opiniile autorului pe baza fiecărei teorii. Considerăm că teoria căutării unui loc de muncă a lui George Stiegler și teoria capitalului uman a lui Gary Becker se completează reușit, iar ideile principale ale acestor teorii ar putea servi punct de plecare pentru explicarea mecanismului managementului pieței muncii, în special a încadrării populației în câmpul muncii. În capitolul menționat este subliniat faptul că cercetările autohtone în domeniul MgPM sunt răsfețe, fragmentare, fiind preponderent de caracter analitic, cu propuneri și recomandări practice reduse. Printre autorii autohtoni care au tratat problematica pieței muncii pot fi numiți Onofrei A., Vaculovschi D., Bîrcă A., Savelieva G., Ulian G., Dogan R.M., Lazarescu –Spetețchi L., Toma A., Trofimov V., Lupu V. ș.a.

Studiul bibliografic critic și amplu, realizat în cadrul cercetării, a permis a formula **definiția MgPM**, care, conform opiniei autorului tezei, constă în analiza caracteristicilor generale și particulare privind funcționarea pieței muncii, dezvoltarea cadrului legislativ și organizarea celui instituțional, planificarea direcțiilor principale de acțiuni, ce reies din strategiile

și politicile în domeniul reglementării statale a pieței muncii, monitorizarea și controlul implementării acțiunilor, elaborarea modalităților de perfecționare a pieței muncii, în vederea atingerii obiectivului major de ocupare durabilă, eficientă și deplină a forței de muncă.

Obiectivul de bază al MgPM, în acest context, devine asigurarea funcționării durabile și eficiente a pieței muncii, care presupune ocupare cât mai deplină a populației, inclusiv prin măsuri de formare profesională și recalificare, realizarea echilibrului între cererea și oferta de muncă pe piața muncii în ansamblu și pe ramurile aparte ale economiei naționale. **Sarcinile managementului pieței muncii** care derivă din acest obiectiv sunt:

- (1) ridicarea calificării forței de muncă în concordanță cu abilitățile cerute pe piața muncii,
- (2) asigurarea ocupării cât mai depline a populației și eliminarea oricăror forme de discriminare pe piața muncii,
- (3) implementarea formelor avansate de monitorizare și control a rezultatelor politicilor implementate.

În plan teoretic, cercetările efectuate au permis a identifica două abordări privind MgPM: sistemică și complexă. Au fost evidențiate cele patru funcții generale ale managementului care se regăsesc și în MgPM: planificarea, organizarea, leading (coordonare) și control (monitorizare, evaluare) (figura 1).

Fig. 1. Funcțiile managementului pieței muncii

Sursa: elaborat de autor în baza sursei [16, p. 6-7].

Astfel, proiectând aceste patru funcții asupra managementului pieței muncii, reiese că este necesar de analizat informația existentă privind piața muncii, de formulat strategiile, politicile și acțiunile în domeniu, de elaborat modelul managerial de organizare al cadrului instituțional de ocupare a forței de muncă și de elaborat indicatorii de monitorizare a gradului de atingere a obiectivelor stabilite inițial (figura 1).

A fost analizat instrumentarul MgPM, accentul fiind pus pe măsurile politicii active de ocupare și influența lor asupra pieței muncii. Efectele asupra pieței muncii a serviciilor prestate de către agențiile de ocupare a forței de muncă se manifestă pe următoarele direcții principale:

- **creșterea flexibilității pieței muncii** - consilierea și îndrumarea profesională; stimularea mobilității forței de muncă;
- **modificarea calitativă a structurii forței de muncă** - calificarea/ recalificarea șomerilor;
- **asistență în căutarea locului de muncă** - informarea și documentare profesională; medierea muncii; organizarea Job Cluburilor, târgurilor de locuri de muncă, a seminarelor informative etc.

În conformitate cu **obiectivul 2**: *analiza direcțiilor strategiilor și politicilor europene în MgPM*, a fost realizată studierea bazei legislative, rețelei de instituții specializate, inițiativelor în domeniu, mecanismelor de finanțare, platformelor informaționale la nivelul UE, elaborate pentru a servi atingerii *scopului major formulat în Strategia Europa 2020 – de a promova ocuparea durabilă*, ceea ce a permis identificarea direcțiilor de acțiune în vederea alinierii MgPM autohtone la standardele europene. Drept exemplu elocvent de funcționare reușită a MgPM, a fost adus sistemul danez (ca variantă a modelului scandinav), bazat pe patru piloni: (1) flexibilitate la angajare, (2) politică activă de ocupare centrată pe activizarea populației, asistență sporită în căutarea locului de muncă și promovarea instruirii continue a forței de muncă, (3) sistem de protecție socială și (4) dialog social dezvoltat.

În conformitate cu **obiectivul 3**: *evidențierea experienței statelor europene în materie de management al pieței muncii cu potențial de aplicabilitate în Republica Moldova*, studierea experienței europene în MgPM a permis a evidenția bune practici, care ar prezenta influență pozitivă asupra funcționării pieței muncii în R. Moldova (tabelul 1).

Practicile menționate vor contribui la creșterea flexibilității pieței muncii, prin stimularea tranziției de la un post la altul, prevenind șomajul de lungă durată, prin extinderea formelor alternative de ocupare. În condițiile îmbătrânirii forței de muncă înregistrate în majoritatea statelor UE, se justifică atenția specială ce trebuie acordată creșterii ratei de activitate a populației. Funcționarea eficientă a pieței muncii este asigurată de creșterea interacțiunii între sistemul de educație și piața muncii, cu accent pe corelarea cererii și ofertei de competențe profesionale (tabelul 1).

Tabelul 1. Bune practici europene privind măsurile politicii de ocupare care pot fi aplicate în Republica Moldova

Denumirea practicii	Țara	Scopul
Introducerea indemnizației pentru ocupare și suport	Marea Britanie	Stimularea creșterii gradului de activitate al populației
Management orientat spre ocupare	Germania	
Ghid la discreția consilierului	Marea Britanie	Flexibilizarea SPO: - acomodarea serviciilor la necesitățile fiecărui șomer în mod individual prin descentralizarea responsabilităților acordate colaboratorilor SPO - identificarea oportunităților de ocupare prin compararea profilurilor candidaților cu baza de posturi vacante a SPO - promovarea utilizării bazelor de date din Internet în procesul căutării locului de muncă
Revizuirea sistematică a profilurilor clienților SPO	Germania	
Jobnet	Danemarca	
Politica de reacționare la disponibilizarea în masă	Estonia	Stimularea tranziției de la un post la altul: - stimularea tranziției de la un post la altul în caz de concedieri masive - tranziția rapidă între două ocupări, prevenirea șomajului și reducerea duratei lui la minimum - scurtarea perioadei de tranziție de la un post la altul, reducerea perioadei de șomaj
Plasamentul de pe post pe altul	Germania	
„Un nou model de înfruntare a crizei industriale în provincia Parma”	Italia	
Inovarea pieței muncii prin activare - INNOACT	Estonia	Corelarea cererii și ofertei de competențe profesionale: - a permite forței de muncă neocupate să profite de oportunitățile create de progresul tehnologic - motivarea angajatorilor de a investi în calificarea lucrătorilor cu vechime mare în muncă și calificare joasă
Finanțarea educației continue a lucrătorilor	Germania	
Servicii de ocupare oferite în conlucrare dintre agențiile de ocupare private și universități	Italia	Creșterea interacțiunii între sistemul de educație și piața muncii
Stagieri și formare vocațională	Polonia	
proiectul Laborlab	Italia	Extinderea formelor alternative de ocupare prin cooperarea continuă între agențiile de recrutare publice și private
acordul de cooperare între SPO și agențiile de muncă temporară	Germania	

Sursa: elaborat de autor în baza [34; 35; 38, p.142].

2. SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI TENDINȚELE DEZVOLTĂRII PIEȚEI MUNCII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

În conformitate cu **obiectivul 4**: *analiza pieței muncii din Republica Moldova, determinarea tendințelor de evoluție a ei și examinarea particularităților specifice ale acesteia*, în **capitolul 2** a fost realizată studierea trăsăturilor interacțiunii populației cu piața muncii, a ocupării, a șomajului și migrației, reflectând următoarele caracteristici generale și tendințe:

a) diminuarea numărului populației active, pe parcursul perioadei 2006-2015 populația activă reducându-se cu 6,7%;

- b) coraportul deformat dintre populația activă și cea inactivă, care contiună să se agraveze datorită creșterii numărului populației inactive – cu 9% în perioada 2006-2015;
- c) reducerea populației ocupate, pe parcursul perioadei 2006-2015 această categorie s-a diminuat cu 4,2%;
- d) ponderea înaltă a populației ocupate în agricultură – 30,4%;
- e) reducerea șomajului, însă persistența nivelului înalt al șomajului în rândul grupului de tineri cu vârsta 25-34 ani – 20,6% în 2015 față de 15,4% în 2006;
- f) intense fluxuri migraționiste a forței de muncă la lucru peste hotare, inclusiv creșterea numărului acestora cu 15,3 mii persoane pe parcursul anilor 2009-2015;
- g) ponderea înaltă în rândul migranților a forței de muncă de vîrstă reproductivă - grupul de 25-34 ani, a cărui cotă înregistrează ritm de creștere, astfel că în anul 2015 ajunge la 39% din totalul migranților; în rândul migranților crește ponderea persoanelor necăsătorite (44,2 % în 2015) și a celor care au cel puțin un copil de vîrstă preșcolară (25,5% în 2015). [17; 19; 20; 21; 22; 23; 24, 27; 28]

Prognoza evoluției cererii de forță de muncă pe ramuri economice, efectuată de autor, a oferit tabloul privind necesarul de specialiști pe activități economice (grupate corespunzător metodologiei aplicate de BNS) (figura 2).

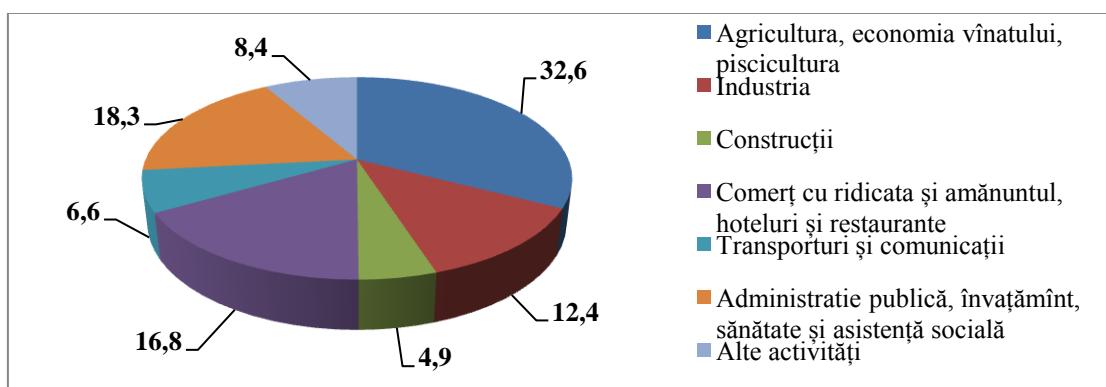

Fig. 2. Structura populației ocupate pe activități economice, în % față de total, prognozat pentru anul 2017

Sursa: elaborat în baza calculelor efectuate de autor

Prognoza elaborată ne face să concluzionăm că, reieșind din faptul că se va păstra aceeași structură a ocupării pe ramuri economice, deficitul de unele profesii/ocupații și surplusul de altele va continua, generînd șomaj și tendință spre migrație.

Aprofundarea cercetării s-a realizat în baza analizei SWOT a pieței muncii din Republica Moldova, elaborate de autor (tabelul 2). Identificarea amenințărilor mediului extern și punctelor slabe ale pieței muncii, a permis a trasa direcțiile spre care ar trebui îndreptate eforturile în MgPM a Republicii Moldova la etapa actuală.

Tabelul 2. Analiza SWOT a pieței muncii a Republicii Moldova

Puncte forte	Puncte slabe
<p>Populația cunoscătoare de limbi moderne</p> <p>Prezența specialiștilor pentru posturi recent apărute și în plină dezvoltare - specialiști în TI, reprezentanți comerciali ai firmelor farmaceutice, operatori call- center etc.</p> <p>Dezvoltarea strategică continuă a ANOFM și agențiilor teritoriale aflate în subordine</p> <p>Ameliorarea situației în domeniul șomajului (tendință de scădere a ratei șomajului, reducerea șomajului de lungă durată)</p> <p>Numărul de locuri vacante înregistrate de agențiile de ocupare este în creștere</p> <p>Bază legislativă este în continuă adaptare la realitatea pieței muncii</p>	<p>Reducerea numărului populației active, ocupate și salariate</p> <p>Modificarea structurii pe vârste a populației active și ocupate ca urmare a îmbătrânirii demografice</p> <p>Tendința de creștere a populației inactive</p> <p>Șomaj ridicat nereflectat în statistici oficiale</p> <p>Ponderea înaltă a ocupării informale</p> <p>Înclinație limitată spre autoocupare</p> <p>Rată joasă de ocupare a tinerilor</p> <p>Lipsa experienței în muncă la tineri</p> <p>Necorelarea cererii și ofertei forței de muncă</p> <p>Integrarea dificilă pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități</p> <p>Acces limitat al salariaților la cursuri de perfecționare profesională</p> <p>Ponderea relativ scăzută a persoanelor cu studii secundare profesionale</p> <p>Distribuția inegală a populației active și ocupate, atât în funcție de sex, cât și de mediu de reședință</p> <p>Persistența șomajului de scurtă durată, în special în rândul tinerilor absolvenți, precum și în rândul populației rurale</p> <p>Practicarea de către migranți a unor activități necalificate, care nu cer investiții în capitalul uman</p> <p>Irosirea potențialului uman prin angajarea populației în ocupații inferioare calificării deținute</p>
Oportunități	Amenințări
<p>Apariția și dezvoltarea locurilor de muncă cu salarii înalte – specialiști în tehnologii informaționale, reprezentanți comerciali ai firmelor farmaceutice, operatori call- center etc.</p> <p>Implementarea practicilor de management al resurselor umane ceea ce permite elucidarea perspectivelor de evoluție a carierei angajaților, investiții mai mari în pregătirea lor profesională etc.</p> <p>Măsurile de ameliorare a situației în domeniul salarizării – indexarea salariilor lucrătorilor bugetari, majorarea salariului minim</p> <p>Remitențele contribuie la creșterea nivelului de trai și de educație</p>	<p>Model de dezvoltare economică bazat pe consum și mai puțin pe dezvoltarea producției, capabil să genereze crearea de noi locuri de muncă</p> <p>Migrația externă masivă a forței de muncă, în special a celei tinere, cu vârsta cuprinsă între 25 și 44 ani</p> <p>Insuficienta exploatare a oportunităților de obținere a granturilor cu scopul dezvoltării infrastructurii și creării noilor afaceri în mediul rural</p> <p>Adâncirea discrepanțelor în ocuparea populației în mediul rural și urban</p> <p>Sistemul imperfect de remunerare a muncii</p> <p>Creșterea raportului de dependență economică cu impact asupra sistemului de protecție socială</p> <p>Spectrul îngust al activităților profesionale solicitate în mediul rural</p> <p>Procesele demografice negative – îmbătrânirea populației, spor natural cu valori negative</p> <p>Salarii mici comparativ cu nivelul salariilor practicate în țările vecine sau în țările europene</p> <p>Diminuarea accentuată a ponderii salariului în totalul veniturilor populației comportă un rol demotivant pentru angajarea în muncă</p> <p>Lipsa oportunităților de angajare în mediul rural</p> <p>Sistem secundar de învățământ profesional nepopular</p> <p>Reducerea numărului studenților înmatriculați în instituții de învățământ superior</p>

Sursa: elaborat de autor

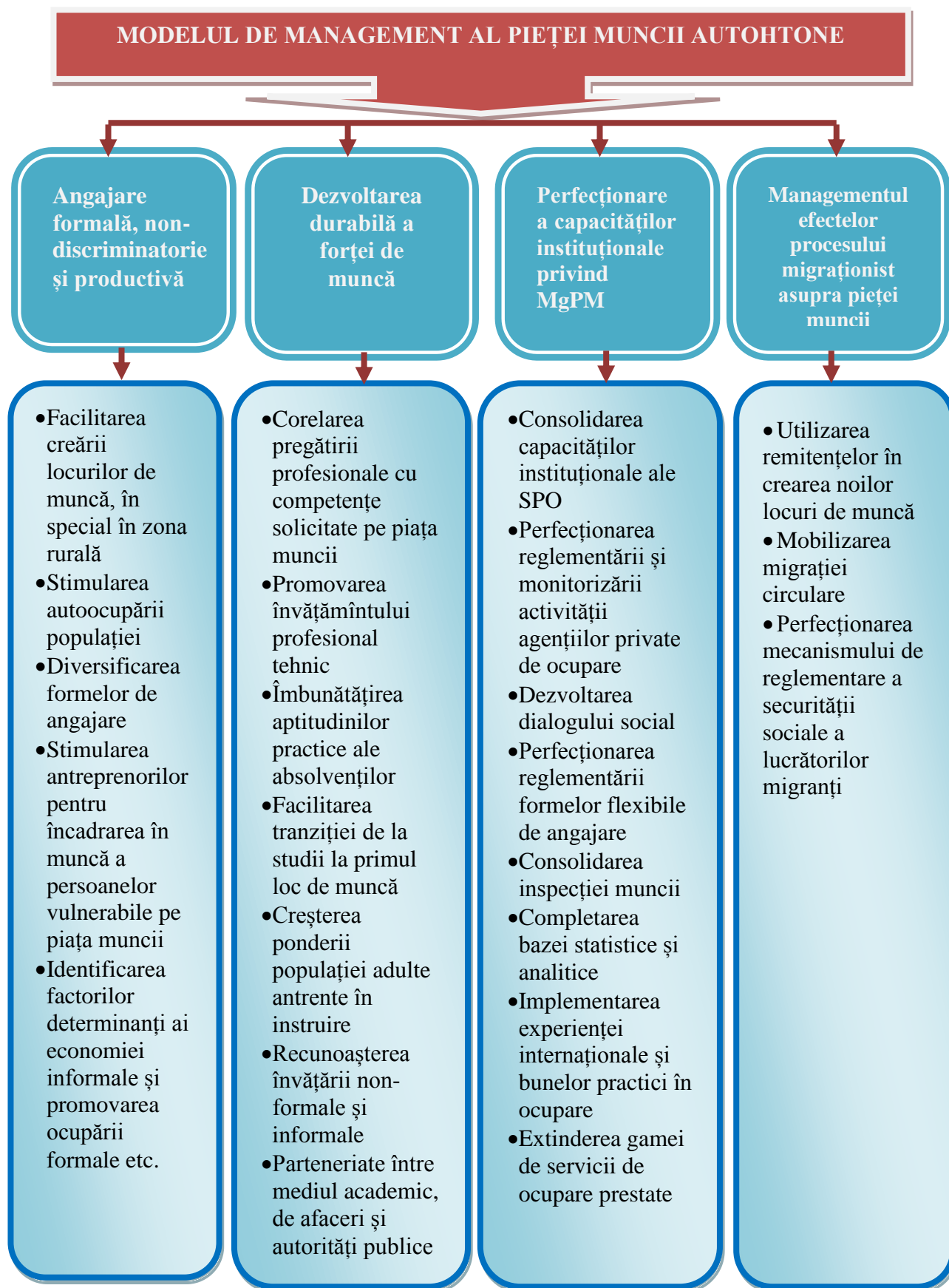

Fig. 3 Modelul de management al pieței muncii autohtone

Sursa: elaborat de autor în baza [30]

Obiectivul general formulat în SNOFM 2017-2021: *creșterea nivelului de ocupare formală bazată pe competitivitate economică, competențe și calificări adecvate, în condiții de dezvoltare durabilă și incluzivă* [30, p.4] corespunde conjuncturii socioeconomice create, încadrându-se în direcția de aliniere la standardele europene. Modelul MgPM elaborat de autor (figura 3) reflectă direcțiile de bază ale eforturilor stipulate în SNOFM 2017-2021: consolidarea capacităților de stat în domeniul ocupării forței de muncă, flexibilizarea formelor de angajare, dezvoltarea forței de muncă în vederea creșterii competitivității ei ș.a.

În concordanță cu **obiectivul 5**: *identificarea direcțiilor pentru perfecționarea MgPM autohtone în baza rezultatelor obținute în procesul cercetărilor efectuate*, a fost realizat interviul semistrukturat al experților în domeniul MgPM din R. Moldova, metodă calitativă de cercetare care a permis concretizarea rezultatelor obținute în urma cercetării cantitative. Experții au fost aleși din rândul persoanelor cu funcții de conducere în Guvernul Republicii Moldova, MMPSF, Ministerului Economiei, ANOFM, BNS și reprezentanților mediului academic (institutului de cercetare și instituției superioare de învățământ). Interviul a fost realizat de autorul tezei de doctor. Rezultatele interviuării au permis a identifica și concretiza direcțiile principale și acțiunile de perfecționare a managementului pieței muncii a Republicii Moldova în contextul asocierii la Uniunea Europeană. Interviurile efectuate au relevat ***principalele direcții și acțiuni în domeniul MgPM***, pe care ar trebui să se pună accentul în Republica Moldova, inclusiv următoarele:

- (a) facilitarea creării locurilor de muncă atractive și durabile, inclusiv prin mecanisme de motivare a angajatorilor de a investi în crearea locurilor de muncă, în special în mediul rural;
- (b) dezvoltarea capitalului uman, respectiv cuprinderea unei părți mai mari de populație în procesul instruirii de-a lungul vieții, o corelare mai strânsă între sistemul de formare profesională cu piața muncii;
- (c) perfecționarea cadrului instituțional de elaborare, implementare și monitorizare a politicilor de ocupare;
- (d) valorificarea potențialului migrației pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării și o mai bună gestiune a procesului migraționist al forței de muncă;
- (e) asigurarea unei baze de informație statistică și de analiză mai cuprinzătoare, oportune, în vederea luării deciziilor optime în managementul pieței muncii.

Aceste direcții au stat la baza elaborării de către autorul lucrării a modelului MgPM autohtone. Autorul concluzionează că direcțiile evidențiate de experți pot servi drept argumente pentru recomandările practice de perfecționare a MgPM.

3. GESTIONAREA EFICIENTĂ A PIETEI MUNCII ÎN CONDIȚIILE ASOCIERII REPUBLICII MOLDOVA LA UNIUNEA EUROPEANĂ

În conformitate cu **obiectivul 6**: *elaborarea recomandărilor privind perfecționarea MgPM al Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană* autorul lucrării a acordat atenție problemei sporirii nivelului de calificare al forței de muncă, tranziției de la studii la activitate profesională, perfecționării managementului în domeniul SPO, perfecționării sistemului de indicatori cantitativi și calitativi de monitorizare a fluxului migrațional de forță de muncă din Republica Moldova și consolidării capacităților de stat privind MgPM.

Compararea ratei de participare la instruire a populației adulte pe țări europene (figura 4) și în Republica Moldova a condus la concluzia că pregătirea profesională continuă trebuie să cuprindă o parte mai mare din populația țării, apropiindu-se, eventual, de media UE (10%), să nu se rezume la pregătirea profesională a șomerilor, dar să se extindă și asupra populației ocupate, prin motivarea angajatorilor de a aloca finanțare suficientă acestui proces.

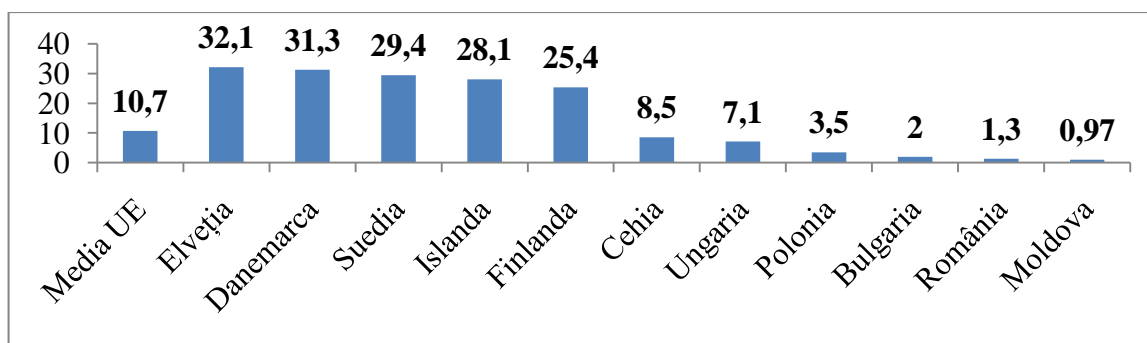

Fig. 4. Ponderea participării populației în vîrstă de 25-64 ani la instruirea continuă, în țările UE – lideri la acest capitol și țări UE din Europa Centrală și de Est, anul 2015, %

Sursa: elaborat de autor în baza [6, p. 188; 33]

Urmărind în dinamică corespunderea ocupației cu domeniul de pregătire, observăm că, pe parcursul anilor 2009-2015, crește ponderea persoanelor a căror ocupație este superioară nivelului de pregătire (de la 3,8 % în 2009 la 21,4% în 2015) și ponderea celor care practică ocupație echivalentă ca nivel, dar diferită față de domeniul de pregătire (de la 3,0 % în 2009 la 7,3% în 2015). [6, p. 84; 7, p. 99] Datele prezentate justifică orientarea eforturilor spre ridicarea calificării persoanelor cu ocupație superioară nivelului de pregătire, precum și recalificarea profesională a persoanelor care practică ocupație echivalentă ca nivel, dar diferită față de domeniul de pregătire. Considerăm că procesul de pregătire profesională continuă trebuie să cuprindă o parte mai mare din populația țării, apropiindu-se, eventual, de media europeană, să nu se rezume la pregătirea profesională a șomerilor, dar să se extindă și asupra populației ocupate, prin stimularea angajatorilor de a investi resurse financiare în perfecționarea profesională a lucrătorilor.

Eficiența MgPM este determinată și de legătura strânsă între piața muncii și sistemul de învățământ. Deși tranziția de la studii la viața profesională a fost cercetată de BNS [10; 11], indicatorii au fost preponderent axați pe gradul de activitate al tinerilor și motivațiilor sale. Reieșind din dezideratul de cuantificare a calității tranziției de la studii la activitate profesională și reflectare a calității ocupării tinerilor absolvenți, propunem aplicarea următorilor indicatori:

1. *Perioada între momentul absolvirii și angajării în câmpul muncii;*
2. *Numărul tinerilor angajați conform specialității în primul an după absolvirea instituției de învățământ;*
3. *Rata tinerilor angajați conform specialității în numărul total al absolvenților specialității respective;*
4. *Perioada de timp petrecută la primul loc de muncă;*
5. *Ponderea absolvenților angajați conform specialității în totalul absolvenților care și-au găsit loc de muncă.*

Eficiența MgPM este asigurată de raționalitatea utilizării resurselor alocate măsurilor de politică activă de ocupare. Metodica aprecierii eficienței în termeni de cost, aplicată în prezent de ANOFM, prevede raportarea cheltuielilor la un beneficiar al serviciilor de ocupare (realizată pentru uz intern, nereflectată în rapoartele oficiale). Autorul lucrării consideră că pentru relevarea mai justă a eficienței serviciilor de ocupare este necesar de calculat cheltuielile per beneficiar angajat în câmpul muncii, ca urmare a serviciilor de ocupare prestate, deoarece cheltuielile destinate beneficiarilor neangajați în muncă pot fi considerate irosite.

În tabelul 3 este prezentată eficiența în termeni de cost și rezultat a serviciilor de ocupare, realizate de ANOFM, analizate de autor pentru perioada anilor 2012-2016.

Tabelul 3. Eficiența serviciilor de ocupare a populației realizate de ANOFM, anii 2012-2016

Indicatori	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Eficiența serviciilor de mediere: procentul persoanelor plasate în câmpul muncii din numărul total al beneficiarilor, %</i>	25,9	44,4	65,3	64,7	62,9
<i>Cheltuieli pe 1 persoană angajată în urma serviciilor de mediere (lei / 1 pers)</i>	43,8	22,5	17,3	16,5	14,6
<i>Eficiența serviciilor de informare și consiliere profesională: procentul persoanelor plasate în câmpul muncii din numărul total al beneficiarilor, %</i>	14,4	21,6	24,3	22,4	22,4
<i>Cheltuieli pe 1 persoană angajată în urma serviciilor de informare și consiliere profesională (lei / 1 pers)</i>	4,7	2,9	5,2	2,4	2,3
<i>Eficiența serviciilor de formare profesională: procentul persoanelor plasate în câmpul muncii din numărul total al absolvenților, %</i>	74,0	77,0	86,4	53,2	89,5
<i>Cheltuieli pe 1 persoană angajată în urma serviciilor de formare profesională (lei / 1 pers)</i>	4614,2	4672,5	4001,9	6668,1	3716,4

Sursa: calcule efectuate de autor în baza [1; 2; 3; 4; 5; 18; 25].

Aplicînd formulele de calcul a eficienței în termeni de cost a serviciilor de ocupare, în expresia propusă de autor, au fost evidențiate următoarele:

- **formarea profesională** presupune cele mai înalte cheltuieli, totodată angajarea în muncă a beneficiarilor se ridică aproape de 90%; cheltuielile pentru un beneficiar angajat variind în jurul cifrei de 4000 lei;
- **medierea muncii**, înregistrînd o reducere a cheltuielilor pentru 1 beneficiar angajat cu 63,7 %, demonstrează cea mai înaltă rată a angajabilității - aproape 58% în anul 2015;
- **informarea și consilierea profesională** generează cheltuieli comparativ mai mici față de celelalte măsuri; numărul beneficiarilor angajați a crescut dublu în perioada analizată, ajungînd la valoarea de 15,6 % în anul 2015; este notabil faptul că aproape de 2 ori s-au redus cheltuielile pentru 1 persoană angajată în urma acestor servicii – cu 48 %. [18, p. 91].

În figura 5 prezentăm evoluția eficienței măsurilor active de ocupare sus-menționate, pentru perioada 2012-2016.

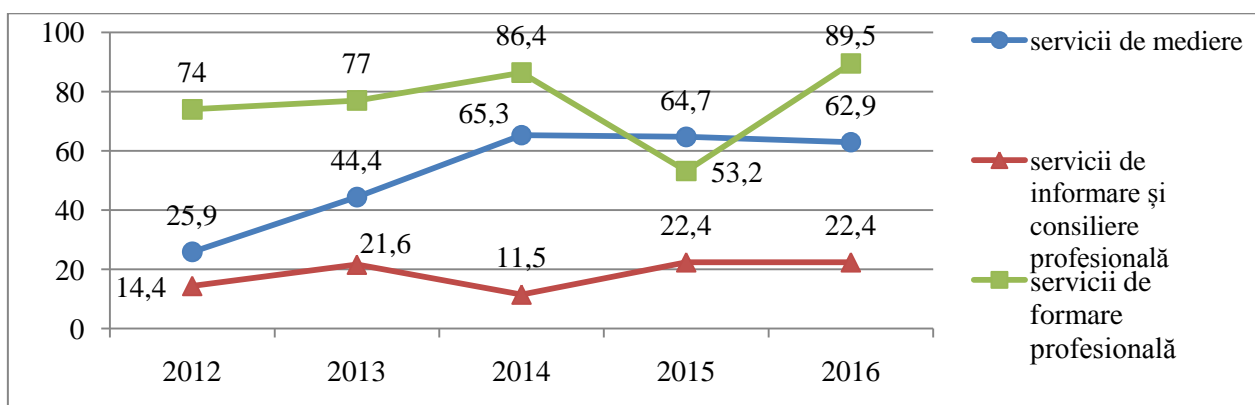

Fig. 5. Evoluția eficienței măsurilor active de ocupare a populației, anii 2012-2016
Sursa: elaborat de autor în baza calculului efectuat

Studiind practicile europene în materie de organizare a SPO, precum și documentele elaborate de SPO din statele europene, denumite „Fișe de țară”, care prezintă modelele de management ale acestor structuri [34], autorul a adaptat acest document pentru a reflecta modelul de management al ANOFM (tabelul 4).

Propunerile elaborate pe baza „Fișei de țară” vizează următoarele:

1. Reflectarea mai vastă în statistică a trăsăturilor beneficiarilor de SPO.
2. Aprecierea nevoilor clienților SPO prin intermediul unor *focus grupuri*.
3. Atragerea angajatorilor, care anunță ANOFM privind existența locurilor de muncă vacante, în procesul de elaborare a conținutului tematic al cursurilor de pregătire profesională a șomerilor, în baza nevoilor de calificări profesionale aferente locurilor de muncă vacante anunțate.

4. Introducerea *fișei de evaluare*, care să permită aprecierea satisfacției privind serviciile oferite de ANOFM căutătorilor de locuri de muncă și angajatorilor.
5. Motivarea șomerilor, beneficiari de ajutor de șomaj, de a se încadra în muncă, prin acordarea indemnizației unice.
6. Perfecționarea profesională a colaboratorilor AOFM teritoriale.
7. Estimarea perioadei de tranziție de la șomaj la ocupare, pentru categoriile de persoane tinere, persoane cu vârsta peste 45 de ani, persoane care s-au aflat în șomaj de lungă durată etc.

Tabelul 4. Modelul structurii „Fișei de țară” a ANOFM

DENUMIREA SERVICIULUI DE OCUPARE	
MODELUL ORGANIZAȚIONAL DE BAZĂ	Relația cu Guvernul
	Structura și nivelurile organizaționale
	Structura managerială și rolul partenerilor sociali
MODELUL DE FINANȚARE	Surse de finanțare
	Cheltuieli
RESURSE UMANE	Numărul angajaților sediului central
	Numărul angajaților agențiilor teritoriale
INTEGRAREA SERVICIILOR DE OCUPARE CU PLATA ÎNDEMNIZAȚIILOR	Rolul ANOFM în domeniul protecției sociale a șomerilor
	Gruparea beneficiarilor pe categorii
POLITICA ACTIVĂ DE OCUPARE A FORȚEI DE MUNCĂ	Servicii pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă:
	Servicii pentru angajatori
	Instrumente
	Cooperare și parteneriat
LOCURILE DE MUNCĂ VACANTE ÎNREGISTRATE ȘI RATA DE OCUPARE A LOR	Locuri de muncă vacante și declararea apariției acestora
	Corelarea cererii cu oferta
	Ponderea plasării șomerilor înregistrați
MANAGEMENTUL ȘI MĂSURAREA PERFORMANȚELOR	Procesul de planificare strategică
	Tipul obiectivelor stabilite
	Monitorizarea
	Modelul de management aplicat în vederea economisirii resurselor

Sursa: elaborat de autor în baza [1; 34]

Recomandări ce vizează în comun MMPSF, ANOFM și Ministerul Economiei:

8. Oferirea subvențiilor pentru angajarea în muncă a persoanelor care necesită suport suplimentar pe piața muncii: persoane cu vârsta pînă la 25 de ani, persoane cu vârsta peste 45 de ani, persoane cu dizabilități, dar parțial apte de muncă, minorități etnice.
9. Acordarea alocației de instalare (primei de mobilitate) pentru a stimula specialiștii deficițari într-o anumită localitate să se mute cu traiul și să accepte locul de muncă vacant dificil de suplinit.
10. Susținerea autoocupării populației, în special, în rîndul tinerilor, prin colaborare mai strînsă a agențiilor teritoriale de ocupare cu furnizorii de servicii de consultanță în domeniul inițierii afacerilor.
11. Promovarea educației continue a lucrătorilor din cadrul IMM prin finanțarea în baza granturilor europene, rolul ANOFM fiind acel de asistență și coordonare a acțiunilor în domeniu.

12. Promovarea stagierilor de practică a studenților, organizate la instituțiile și întreprinderile din R. Moldova, pentru a acumula experiență în muncă și a crește șansele de a fi încadrați în muncă după absolvire.

13. Promovarea integrării în câmpul muncii a migranților reîntorși de peste hotare, prin realizarea măsurilor de susținere a autoocupării.

14. Dezvoltarea relațiilor cu angajatorii, în special colaborarea cu zonele economice libere (ZEL) în vederea ocupării populației la întreprinderile rezidente ale ZEL;

15. Colaborarea ANOFM cu companiile cu capital străin care au filiale în Republica Moldova în vederea creării oportunităților de angajare, inclusiv și peste hotare, dar pe o durată determinată.

Parte componentă a MgPM este monitoringul proceselor migraționiste, care poate fi realizat printr-un sistem performant de indicatori, coerent sub aspectul concepției și configurației sale. Datele statistice privind migrarea forței de muncă, prezentate de BNS, cuprind următoarele criterii: - pe grupe de vîrstă, sexe, medii și trimestre, - după țara de destinație, nivelul de instruire, pe grupe de vîrstă, sexe și medii, - pe regiuni statistice, după nivelul de instruire, pe grupe de vîrstă și sexe.

Migrația forței de muncă a fost reflectată în publicațiile BNS (în cadrul proiectelor din anii 2008 și 2012). Autorul tezei a evaluat conținutul indicatorilor prezentați în aceste studii, efectuînd repartiția indicatorilor pe 7 grupe, în funcție de aspectul reflectat (tabelul 5). În baza sintezei informației, s-a concluzionat că diferența semnificativă de conținut împiedică compararea acestor date în timp, reducînd relevanța lor. În scopul creșterii gradului de congruență și asigurării comparabilității în timp a datelor, autorul a elaborat o listă actualizată de indicatori, cuprinzînd indicatori noi, propuși de autor și cei din studiile anterioare (unii fiind comasați sau omiși). În opinia autorului, lista actualizată ar descrie mai detaliat situația, grupînd mai multe caracteristici și oferind un tablou mai complex (tabelul 5).

Tabelul 5. Gruparea indicatorilor cu privire la migranți conform aspectelor principale reflectate în studiile efectuate de BNS

Denumirea aspectelor principale	Notarea convențională	Numărul indicatorilor specifici caracteristicii / aspectului		
		Proiectul din 2008	Proiectul din 2012	Lista propusă de autor
caracteristicile generale	Gener	2	2	4
trăsăturile educaționale	Educ	-	7	5
motivele și intențiile migrării	Motiv	2	5	4
statutul de ședere și de angajare pe piața muncii	Statut	3	5	5
caracteristicile profesional – ocupaționale	Prof	7	7	7
caracteristici financiare ale migrării la lucru peste hotare	Fin	9	6	7
caracteristici sociale ale migrării la lucru peste hotare	Social	3	-	3

Sursa: elaborat de autor după [8; 9].

Politica eficientă de reîntoarcere migranților impune cunoașterea competențelor dezvoltate peste hotare de către migranți. Autorul propune caracterizarea mobilității profesionale a migranților prin indicatorii: (a) *Numărul persoanelor migrante care și-au schimbat ocupația în țara de destinație comparativ cu ocupația desfășurată în Republica Moldova* și (b) *Rata mobilității profesionale în context migratoriu: numărul persoanelor migrante, care și-au schimbat ocupația în totalul persoanelor migrante la lucru peste hotare*. Indicatorul *Structura migranților la lucru peste hotare după durata aflării în șomaj înainte de plecare* va caracteriza înclinația spre migrare peste hotare a șomerilor.

Considerăm că cercetările viitoare privind migrația trebuie să cuprindă și studenții/masteranzii plecați peste hotare prin intermediul programelor Work and Travel. Fiind o formă de migrare legală, organizată și determinată în timp, este mai ușor de monitorizat și măsurat. Autorul consideră că este binevenită evidența acestui grup de migranți (în modulul „Migrația forței de muncă” al BNS) conform criteriilor prezentate în figura 6.

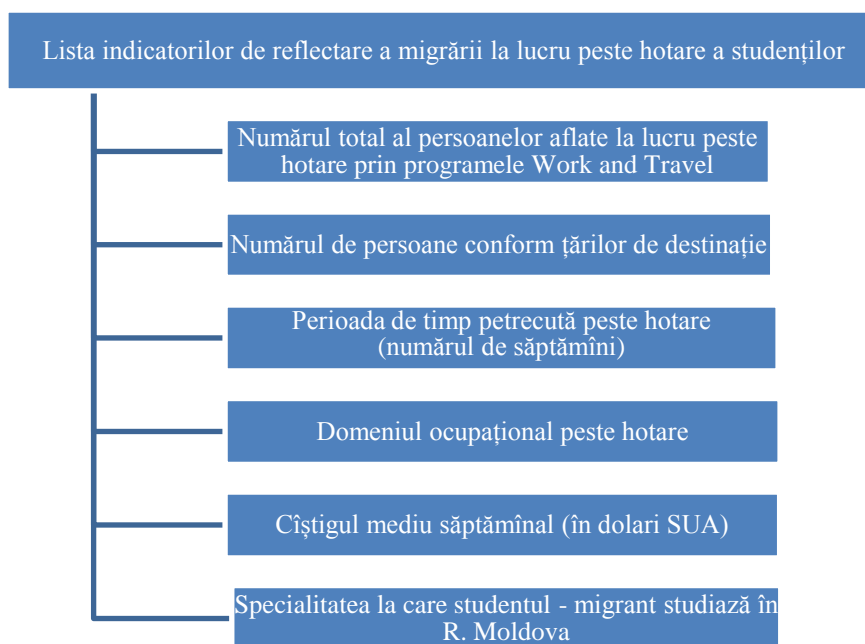

Fig. 6. Model de structurare a datelor privind studenții plecați la lucru peste hotare prin programele Work and Travel

Sursa: elaborat de autor

Monitorizarea migrației prin programele Work and Travel poate fi realizată prin culegerea obligatorie a datelor de către agențiile de recrutare, la revenirea studenților în țară. Indicatorii propuși vor evidenția trăsăturile angajării în muncă a tineretului nostru peste hotare, ceea ce va permite aprecierea competențelor și abilităților deținute și așteptărilor privind condițiile de angajare pe piața națională a muncii (figura 6).

Rezultatele cercetărilor au arătat că promovarea muncii prin agenții de muncă temporară, ca formă alternativă de ocupare, ar constitui o soluție pentru combaterea șomajului în rândul

persoanelor fără experiență de muncă, în special tineretului, fiind larg răspândită în statele europene. Din totalul șomerilor înregistrați la ANOFM, peste 45% sunt persoane care caută loc de muncă pentru prima dată, respectiv, nu au experiență de muncă. Crearea agențiilor de muncă temporară va facilita angajarea lor, fiind convenabilă anume pentru proaspeții absolvenți, oferindu-le flexibilitate în organizarea activității profesionale, posibilitatea de a încerca mai multe domenii și ocupații etc.

Propunem introducerea anumitor completări și în Codul Muncii în vederea reglementării relațiilor privind angajarea prin agenția de muncă temporară: prevederi referitor la termenele de angajare, remunerare, drepturile și obligațiile angajatului, agenției și beneficiarului.

Efectuând cercetarea bazei informaționale, prezentă pe site-urile guvernamentale, care servește procesului decizional în MgPM, a fost depistat că există loc pentru îmbunătățiri: prezentarea informației pe un singur portal (Sistem Informațional Unic Integrat), inclusiv crearea trimiterilor către sursele online de informații necesare procesului decizional; continuitatea structurii și conținutului în prezentarea datelor privind situația pe piața muncii în rapoartele elaborate de ANOFM; crearea site-urilor agențiilor teritoriale de ocupare; actualizarea mai frecventă a informației.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

În urma obiectivelor stabilite și cercetărilor realizate a fost ***soluționată problema științifică principală***, care a constat în *fundamentarea teoretico-metodologică și practică a direcțiilor principale de management al pieței muncii autohtone, bazat pe ridicarea competitivității forței de muncă, consolidarea funcționării structurilor de stat în sfera muncii și îmbunătățirea monitorizării proceselor specifice pe piața muncii, în vederea perfecționării managementului pieței muncii a Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană*. Acest fapt a determinat analiza situației actuale pe piața muncii din Republica Moldova, evidențiindu-se obstacolele în calea funcționării reușite a acesteia; studierea experienței europene în domeniul managementului pieței muncii, în scopul implementării bunelor practici; elaborarea recomandărilor privind direcțiile de perfecționare a managementului pieței muncii Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Cercetările efectuate de autorul tezei au permis formularea următoarelor **concluzii generale**.

1. Managementul pieței muncii, deși prezent în multiple cercetări ale autorilor străini și naționali, nu a mai fost tratat în condițiile socio-economice actuale, în special în contextul integrării europene. [48; 50]

2. Politica activă de ocupare deține un rol major în MgPM, determinînd flexibilitatea pieței muncii, corelarea cererii cu oferta, reducerea șomajului și creșterea nivelului ocupării ș.a.m.d., fapt relevat în baza studierii strategiilor și politicilor europene în domeniul MgPM. [25; 26; 38]
3. Practicile în domeniul ocupării, evidențiate în urma analizei bunelor practici europene, corespund realității socio-economice din Republica Moldova și pot contribui la atingerea obiectivelor SNOFM. [26; 38; 39]
4. Analiza tendințelor de evoluție și particularităților înregistrate pe piața muncii a Republicii Moldova, inclusiv prognoza cererii de muncă pe activități economice, analiza SWOT și interviuarea experților au evidențiat problemele care urmează să fie soluționate de MgPM performant. [17; 19; 20; 21; 22; 23; 24; 27;28; 29]
5. Formarea profesională a șomerilor, deși generează cheltuieli înalte, asigură obținerea și celor mai înalte efecte în planul angajării beneficiarilor în câmpul muncii. Pe locul doi, în privința eficienței în termeni de rezultat, se situează serviciile de informare și consiliere profesională, implicînd, totodată, cheltuieli mult mai mici, comparativ cu pregătirea profesională. Medierea muncii ocupă locul trei, atît în planul cheltuielilor aferente, cît și ca rată de angajare a beneficiarilor. Evaluarea activității SPO este insuficient realizată pe anumite segmente de activitate. Conexiunea SPO cu populația și angajatorii este insuficientă. [18; 25; 38]
6. Procesul de instruire continuă ar trebui să cuprindă o pondere mai mare a populației, atît șomeri, cît și persoane ocupate, apropiindu-se eventual, de media europeană. [39; 41]
7. Baza informațională a pieței muncii este imperfectă: unele date sunt dispersate, lipsind un sistem de informare integrat, ceea ce afectează procesul de luare a deciziilor manageriale privind piața muncii. [14; 40]
8. Sistemul existent de indicatori de monitorizare a migrației forței de muncă nu permite a estima pe deplin caracteristicile calitative ale potențialului uman aflat la lucru peste hotare, fiind depistate imperfecțiuni și inconsecutivități.
9. Lipsesc datele cantitative și calitative privind plecarea peste hotare a tinerilor aflați în procesul de formare profesională, multitudinea canalelor de plecare a populației în vîrstă aptă de muncă fiind completată de agențiile Work and Travel. [51]

Avînd la bază cercetările efectuate, propunem următoarele **recomandări**, ce vor avea drept scop perfecționarea MgPM a Republicii Moldova în contextul integrării în UE.

În domeniul cercetărilor teoretice

1. Aplicarea, în cercetările privind MgPM, a abordării de pe pozițiile funcțiilor manageriale (planificare, organizare, coordonare și control), reieșind din definiția propusă de autor.

Implementarea rezultatelor cercetării în disciplinele de „Teorie Economică”, „Managementul Resurselor Umane”, „Piața muncii”, „Politici sociale” ș.a.

În domeniul flexibilizării pieței muncii

2. Majorarea ponderii populației adulte antrenate în procesul de instruire continuă în Republica Moldova cel puțin pînă la media UE de 10%, inclusiv prin următoarele măsuri:
 - a) stimularea întreprinderilor din sectorul privat de a desfășura mai intens pregătirea profesională continuă a angajaților,
 - b) descentralizarea finanțării procesului de pregătire profesională a șomerilor,
 - c) adaptarea cursurilor de pregătire profesională la cerințele de abilități și competențe venite din partea angajatorilor. [41]
3. Corelarea mai strînsă a pieței muncii cu sistemul educațional, prin cuantificarea procesului tranziției de la studii la activitatea profesională în baza a 5 indicatori noi, elaborați de autor, privind calitatea ocupării absolvenților. [27]

În domeniul managementului ocupării forței de muncă

4. Elaborarea cadrului de drept privind munca prin agenții de angajare temporară, în vederea ocupării persoanelor fără experiență în muncă și reducerii numărului de șomeri aflați în căutarea primului loc de muncă.
5. Introducerea subvențiilor de mobilitate oferite specialiștilor înalt calificați pentru angajarea în teritoriile unde există deficit de astfel de profesii, a subvențiilor pentru angajarea tinerilor fără experiență în muncă, a persoanelor prepensionare, a persoanelor cu dizabilități. [38, 39]
6. Intensificarea colaborării SPO cu angajatorii și populația, diversificarea gamei de servicii prestate beneficiarilor, perfecționarea procesului de feedback din partea beneficiarilor de servicii de ocupare. [39]
7. Aplicarea indicatorilor de performanță, argumentați științific de autor, în vederea evaluării eficienței măsurilor de ocupare în termeni de cost și rezultat, în special calculul cheltuielilor aferente per beneficiar angajat în cîmpul muncii. Se subliniază necesitatea respectării stricte a principiilor evidenței beneficiarilor de servicii. [18; 25]

În domeniul perfecționării bazei informaționale privind piața muncii

8. Crearea Sistemului Informațional Unic Integrat privind Piața Muncii, sub forma unui portal, prin formarea unui tablou complex și ramificat privind necesarul de specialiști în diferite domenii, competențele solicitate, locurile de muncă vacante etc. pentru luarea deciziilor operative în MgPM. [14; 40]

În domeniul monitorizării migrației forței de muncă

9. Aplicarea sistemului actualizat de indicatori privind migrația forței de muncă pentru a asigura congruența datelor și compararea lor în dinamică.

10. Includerea studenților și masteranzilor, plecați prin intermediul programelor Work and Travel, în studiile privind migrația forței de muncă, ceea ce va oferi informație privind abilitățile profesionale deținute de migranți la reîntoarcerea în țară cât și a cerințelor acestui segment față de condițiile de angajare. [51]
11. Evidențierea, în baza indicatorilor propuși de autor, a mobilității profesionale a forței de muncă în context migratoriu, ceea ce va permite aprecierea modificărilor calitative survenite în potențialul uman aflat peste hotare. [51]
12. Susținerea IMM create de migranți, prin modalități și surse adiționale, pe lângă Programul PARE 1+1, ca surse de noi locuri de muncă.

BIBLIOGRAFIE

1. Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. www.anofm.md
2. ANOFM. Raport anual de activitate al ANOFM pentru anul 2015. www.anofm.md
3. ANOFM. Raport anual de activitate al ANOFM pentru anul 2014. www.anofm.md
4. ANOFM. Raport anual de activitate al ANOFM pentru anul 2013. www.anofm.md
5. ANOFM. Raport anual de activitate al ANOFM pentru anul 2012. www.anofm.md
6. Biroul Național de Statistică. Forța de muncă în Republica Moldova. Ocupare și șomaj. 2016. <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=263&id=2204> (vizitat 09.08.2016)
7. Biroul Național de Statistică. Forța de muncă în Republica Moldova. Ocupare și șomaj. 2010. <http://www.statistica.md/pageview.php?l=ro&idc=263&id=2204> (vizitat 09.08.2012)
8. Biroul Național de Statistică. Migrația forței de muncă. Chișinău, 2009. Disponibil pe <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=4255> (vizitat 09.08.2013)
9. Biroul Național de Statistică. Migrația forței de muncă. Chișinău, 2013. Disponibil pe <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=4255> (vizitat 15.09.2013)
10. Biroul Național de Statistică. Tranziția de la școală la muncă. Chișinău, 2015. 30p. www.statistica.md (vizitat 18.09.2015)
11. Biroul Național de Statistică. Tranziția de la școală la muncă. Chișinău, 2014. 40p. www.statistica.md (vizitat 20.09.2014)
12. Comisia Europeană. Obiectivele Europa 2020. http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/targets/index_ro.htm (vizitat 30.04.2016)
13. Ețco C. Management în sistemul de sănătate. Chișinău: Epigraf, 2006. - 864 p.
14. Globa G. Pantea L. Inteligența business în luarea deciziilor pe piața muncii. În: Economie și Sociologie, nr. 4, 2013, p.114-119.
15. Keynes J.M. Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor. București: Editura Științifică, 1970. 409 p.
16. Miclăuș I.M. , Miclăuș M.M. Management general. Arad: Gutenberg Univers, 2007. 296 p.
17. Pantea L. Consecințele socio-economice privind exportul masiv al forței de muncă. În: materialele Conferinței Internaționale Științifico – Practice „Creșterea economică în condițiile globalizării”. Chișinău: IEFS, 2012. p. 199-204.
18. Pantea L. Eficiența serviciilor de ocupare a forței de muncă în Republica Moldova. În: Performanțe într-o economie competitivă. Ediția 3. Conferință Internațională din cadrul Institutului Internațional de Management „IMI-NOVA”. Chișinău: Impressum, 2016. p.83 - 92.
19. Pantea L. Emigrarea forței de muncă din Republica Moldova: fenomen cu multiple fațete. Materialele Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Creșterea economică în condițiile globalizării”. Ediția a VIII-a. Volumul II. Chișinău: INCE, 2013, p.334-339.

20. Pantea L. Fenomenul discriminării de gen pe piața muncii din Republica Moldova. În: Analele Institutului de Economie, Finanțe și Statistică. Ediția a III-a. Chișinău, 2013. p.202-205.
21. Pantea L. Fenomene migraționiste pe piața autohtonă a forței de muncă. În: materialele Conferinței Naționale „Cercetarea și inovarea în parteneriat cu mediul de afaceri”. Chișinău: IEFS, 2011. p. 202-205.
22. Pantea L. Îmbătrânirea populației și influența acesteia asupra pieței muncii. În: materialele Conferinței Internaționale Științifico – Practice a INCE Creșterea economică în condițiile globalizării (Sesiunea științifică „Structura demografică și calitatea potențialului uman”), Nr.9. Chișinău: INCE, 2014. p.133-140.
23. Pantea L. Particularitățile dezvoltării pieței muncii a Republicii Moldova: probleme și oportunități. În: materialele Conferinței Internaționale Științifico-Practice „Creșterea economică în condițiile internaționalizării”. Ediția a VI-a. Volumul II. Institutul de Economie, Finanțe și Statistică. Chișinău: IEFS, 2011. p.411-414.
24. Pantea L. Particularitățile exportului forței de muncă calificate din Republica Moldova. În: Economie și Sociologie. Nr. 1. Chișinău: IEFS, 2012. p.54-59.
25. Pantea L. Particularitățile măsurilor active de ocupare a forței de muncă în Republica Moldova. În: Economie și Sociologie, nr. 4. Chișinău: INCE, 2013. p.152-158.
26. Pantea L. Practici europene moderne privind gestionarea pieței forței de muncă. În: Materialele Conferinței Științifice Naționale „Tendințe moderne de dezvoltare economică și financiară a spațiului rural”. Volumul 31. Chișinău: UASM, 2012. p.142 - 150.
27. Pantea L. Problemele tranziției tineretului din Republica Moldova: Educație și activitate profesională. În: Pregătim viitorul promovând excelența. Studii și articole. Iași: Editura Apollonia, 2016, p. 370-378.
28. Pantea L. Situația ocupațională a populației în mediul rural în Republica Moldova. În: Materialele Conferinței Științifice Naționale „Tendințe moderne de dezvoltare economică și financiară a spațiului rural”. Volumul 31. Chișinău: UASM, 2012. p. 168-175.
29. Pantea L. Starea actuală și tendințe de dezvoltare a pieței muncii în Republica Moldova. În: materialele Conferinței Științifico-Practice Internaționale a Tinerilor Cercetători „Dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere”. Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”. Ediția a II-a. Chișinău: Impresum, 2011. CD-rom.
30. Proiect Strategia Națională privind Ocuparea Forței de Muncă pentru perioada 2017-2021. <http://particip.gov.md/proiectview.php?l=ro&idd=3477> (vizitat 07.10.2016)
31. Becker G. S. Investment in Human Capital: A Theoretical Analysis. În: Journal of Political Economy 70, nr. 5, Part 2, 1962. p. 9-49.
32. Dickens W. T, Lang K. A Test of Dual Labor Market Theory. În: The National Bureau of Economic Research Working Paper, 1984, nr. 1314.
33. European Commission. Eurostat database. <http://ec.europa.eu/eurostat>
34. European Commission. European Network of Public Employment Services. Studies. PES Business models and country fiches (2014). <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1100&langId=en> (vizitat 06.02.2015)
35. European Commission. Making transitions pay (onwards and upwards mobility). June, 2010. <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=13334&langId=en> (vizitat 01.02.2015)
36. European Commission. Study on the role of the Public Employment Services related to `Flexicurity` in the European Labour Markets. VC/2007/0927. Final report. Policy and Business Analysis. March, 2009. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=102&langId=en&moreDocuments=yes> (vizitat 01.02.2015)
37. Flexicurity in Denmark. Disponibil pe <http://www.da.dk/bilag/Flexicurity%20in%20Denmark.pdf> (vizitat 08.04.2017)

38. Pantea L. Good practices of European Public Employment Services. În: materialele Conferinței Internaționale „Internaționalizarea învățământului superior: Realizări și perspective”. Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”. Chișinău: Impressum, 2015. p. 136-142.
39. Pantea L. Improvement of public employment services in the Republic of Moldova and their adjustment to European practices. În: Annals of the Romanian – German University of Sibiu – Economics. Nr. 15/2016. (În ediție).
40. Pantea L. Issues on effective labour market information system: case of the Republic of Moldova. În: Social entrepreneurship in the context of the post-crisis period and the implementation of the Europe 2020 Strategy. Conference proceedings. Sibiu: Romanian –German University, 2014, p. 66-71.
41. Pantea L. The role of professional competencies in the integration of emigrants from the Republic of Moldova into the European labour market. În: Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, 2016, nr.2, p. 158-164
42. Reich M., Gordon D.M., Edwards R. C. Dual Labor Markets: A Theory of Labour Market Segmentation. În: American Economic Review, 1973, nr. 63:2. p.359-365.
43. Stigler G. The Economics of Information. În: The Journal of Political Economy. 1961. Volume 69, 3 edition. p. 213-225.
44. Veblen Th. The Theory of Leisure Class. The Pennsylvania State University, 2003.
45. Wachter M.L. Primary and Secondary Labor Markets: a Critique of the Dual Approach . În: Brookings Papers on Economic Activity. 1974. No. 3. pp. 637-680.
46. Wachter M. L., Wright R. D. The Economics of Internal Labor Markets. Stanford - Hoover Institution, 1990.
47. Онофрей А. З. Интеграция национального рынка труда Молдовы в европейский рынок. Комрат: КГУ, 1999. 224 стр.
48. Пантя Л. Рынок труда и профессиональное ориентирование в Республике Молдова. În: Материалы Международной Научной Конференции Довгирдовские чтения IV: Тенденции духовно-нравственного развития современного общества. Институт Философии Национальной академии наук Беларуси. Минск: Право и экономика, 2013. стр. 336-338
49. Пантя Л. Профессиональная переподготовка безработных в Республике Молдова. În: Материалы международной научно-практической конференции «Интеллектуальный капитал Евразийского Союза: проблемы эффективного управления и использования в обществе, основанном на знаниях». Институт Философии Национальной Академии Наук Беларуси. Минск: 2014. стр. 127-129.
50. Пантя Л. Сравнительный анализ современных теорий рынка труда. Двадцатые Апрельские экономические чтения: Материалы международной научно-практической конференции / Под ред. д.э.н., проф. В.В. Карпова и д.э.н., проф. А.И. Ковалева. Омск: РОФ «ФРСП», 2014. стр. 90- 94.
51. Перчинская Н., Пантя Л. Некоторые аспекты учета миграционных потоков рабочей силы из Республики Молдова. Россия: тенденции и перспективы. 2 часть. Москва: 2017. (în ediție)

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE LA TEMA TEZEI

Din lista de 24 lucrări științifice publicate la tema tezei principalele lucrări sunt:

Articole în reviste din Registrul Național al revistelor de profil de Categoria B

1. **Pantea Larisa.** The role of professional competencies in the integration of emigrants from the Republic of Moldova into the European labour market. În: Sănătate Publică, Economie și Management în Medicină, Chișinău, 2016, nr.2, p.158-164. 0,61 c. a. ISSN 1729-8687.
2. **Pantea Larisa.** Particularitățile măsurilor active de stimulare a ocupării forței de muncă în Republica Moldova. În: Economie și Sociologie, Chișinău, 2013, nr. 4, p.152-158. 0,47 c.a. ISSN 1857-4130.

3. **Globa Galina, Pantea Larisa.** Inteligența business în luarea deciziilor pe piața muncii a Republicii Moldova. În: *Economie și Sociologie*, Chișinău, 2013, nr. 4, p.114-119. 0,4 c.a. ISSN 1857-4130.
4. **Pantea Larisa.** Particularitățile exportului forței de muncă calificate din Republica Moldova. În: *Economie și Sociologie*, Chișinău, 2012, nr. 1, p.54-59. 0,43 c.a. ISSN 1857-4130.

Articole în culegeri de lucrări ale conferințelor internaționale

5. **Pantea Larisa.** Problemele tranziției tineretului din Republica Moldova: Educație și activitate profesională. În: *Pregătim viitorul promovând excelența. Congresul Internațional al Universității „Apollonia”*. Ediția a XXVI-a. Secțiunea Științe Social – Umane. Studii și articole. Iași: Editura Apollonia, 2016, pp. 370-378. 0,34 c.a. ISBN 978-606-8410-74-6.
6. **Pantea Larisa.** Issues on effective labour market information system: case of the Republic of Moldova. În: *Conference proceedings of 14-th International Scientific Conference „Social entrepreneurship in the context of the post-crisis period and the implementation of the Europe 2020 Strategy” of Romanian-German University of Sibiu, October 30th-31st, 2014*. Sibiu: BURG Publishing House, 2014, p. 66-71. 0,39 c.a. ISBN 978-973-7998-59-0.
7. **Пантя Лариса.** Сравнительный анализ современных теорий рынка труда. În: *Двадцатые Апрельские экономические чтения: Материалы международной научно-практической конференции*. Омский Филиал Финансового Университета при Правительстве Российской Федерации. Омск, 2014, стр. 90 - 94. 0,46 c.a. ISBN 978-5-7779-1030-1.
8. **Pantea Larisa.** Îmbătrânirea populației și influența acesteia asupra pieței muncii. În: *Creșterea economică în condițiile globalizării. Conferință Internațională Științifico – Practică*. Institutul Național de Cercetări Economice. Sesiunea Științifică „Structura demografică și calitatea potențialului uman”. Ediția a IX-a. Chișinău: INCE, 2014. p.133-140. 0,4 c.a. ISBN 978-9975-9932-5-8
9. **Pantea Larisa.** Emigrarea forței de muncă din Republica Moldova: fenomen cu multiple fațete. În: *Creșterea economică în condițiile globalizării. Conferință Internațională Științifico-Practică*. Ediția a VIII-a. Volumul II. Chișinău: INCE, 2013, p.334-339. 0,47 c.a. ISBN 978-9975-4185-2-2.
10. **Pantea Larisa.** Particularitățile dezvoltării pieței muncii a Republicii Moldova: probleme și oportunități. În: *Creșterea economică în condițiile internaționalizării. Conferință Internațională Științifico-Practică*. Institutul de Economie, Finanțe și Statistică. Ediția a VI-a. Volumul II. Chișinău: IEFS, 2011, p.411-414. 0,34 c.a. ISBN 978-9975-4176-7-9.
11. **Pantea Larisa.** Eficiența serviciilor de ocupare a forței de muncă în Republica Moldova. În: *materialele Conferinței Internaționale „Performanțe într-o economie competitivă”*. Ediția a 3-a. Institutul Internațional de Management „IMI -NOVA”. Chișinău: Impresum, 2016. 0,4 c.a. ISBN 978-9975-3085-2-6.
12. **Pantea Larisa.** Good practices of European Public Employment Services. În: *Internaționalizarea învățământului superior: Realizări și perspective. Conferință Internațională din cadrul Institutului Internațional de Management „IMI-NOVA”*. Chișinău: Impresum, 2015. p. 136-142. 0,61 c.a. ISBN 978-9975-4035-5-9.

Articole în culegeri de lucrări ale conferințelor naționale

13. **Pantea Larisa.** Practici europene moderne privind gestionarea pieței forței de muncă. În: *Tendințe moderne de dezvoltare economică și financiară a spațiului rural. Conferință Științifică Națională*. Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Volumul 31. Chișinău: UASM, 2012. p. 142 - 150. 0,45 c.a. ISBN 978-9975-64-235-4.
14. **Pantea Larisa.** Situația ocupațională a populației în mediul rural în Republica Moldova. În: *Tendințe moderne de dezvoltare economică și financiară a spațiului rural. Conferință Științifică Națională*. Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Volumul 31. Chișinău: UASM, 2012. p. 168-175. 0,41 c.a. ISBN 978-9975-64-235-4.

ADNOTARE

la teza de doctor în științe economice cu tema „**Managementul pieței muncii a Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană**”, Pantea Larisa, Chișinău, 2017

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie cu 335 titluri, 157 pagini de text de bază (conținând 38 figuri și 31 tabele) și 17 anexe.

Cuvinte-cheie: piața muncii, managementul pieței muncii (MgPM), forță de muncă, servicii publice de ocupare, migrarea forței de muncă, șomaj, pregătire profesională.

Domeniul de studiu: managementul pieței muncii autohtone

Scopul cercetării: generalizarea și completarea conceptelor teoretico – metodologice ale funcționării pieței muncii, fundamentarea și elaborarea recomandărilor de perfecționare a MgPM din Republica Moldova în baza experienței statelor europene și în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Obiectivele cercetării: sintetizarea conceptelor teoretico – metodologice ale MgPM; analiza direcțiilor strategiilor și politicilor europene în MgPM; evidențierea experienței europene privind MgPM aplicabile în R. Moldova; determinarea tendințelor de evoluție și trăsăturilor specifice a pieței muncii naționale, identificarea direcțiilor de perfecționare a MgPM și elaborarea recomandărilor de perfecționare a MgPM a Republicii Moldova în contextul integrării în Uniunea Europeană.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării: 1) elaborarea definiției proprii a MgPM, în baza sistematizării conceptele teoretico - metodologice ale MgPM; 2) determinarea mecanismelor și pîrghiilor în sfera MgPM aplicabile pentru R. Moldova; 3) elaborarea și argumentarea științifică a: - sistemului actualizat de indicatori privind migrația forței de muncă; - indicatorilor de evaluare a eficienței serviciilor de ocupare; - indicatorilor de cuantificare a calității tranziției de la studii la activitate profesională; 4) determinarea modalităților de perfecționare a managementului SPO, în baza modelului european de document „Fișa de țară”; 5) argumentarea măsurilor de perfecționare a bazei informaționale privind piața muncii.

Problema științifică importantă soluționată: fundamentarea teoretico-metodologică și practică a direcțiilor principale de MgPM autohtone, bazat pe ridicarea competitivității forței de muncă, consolidarea funcționării structurilor de stat în sfera muncii și îmbunătățirea monitorizării proceselor specifice pe piața muncii, în vederea perfecționării MgPM a R. Moldova în contextul integrării în UE.

Semnificația teoretică a tezei: aprofundarea abordărilor științifice privind MgPM, elaborarea definiției proprii a MgPM și a modelului de MgPM a Republicii Moldova, elaborarea și argumentarea sistemului de evaluare a dimensiunilor proceselor specifice pieței muncii.

Valoarea aplicativă a tezei: rezultatele cercetării pot fi utilizate la perfecționarea MgPM, în procesul monitorizării și luării deciziilor, contribuind la creșterea ocupării forței de muncă, inclusiv în activitatea practică a autorităților publice abilitate în domeniul pieței muncii. Rezultatele cercetării pot fi utilizate în elaborarea curriculei disciplinelor „Teorie Economică”, „Managementul Resurselor Umane”, „Piața muncii”, „Politici sociale” ș.a.

Rezultatele obținute sunt publicate în **24 publicații științifice** (din ele 23 - monoautor), cu **volum total de 9,15 c.a.** (inclusiv 5 articole în reviste recenzate și 19 rapoarte la conferințe științifice, din ele - 5 peste hotare). **Rezultatele științifice au fost implementate** în cadrul ANOFM, AOFM din raioanele Soroca și Cahul și Institutul Internațional de Management „IMI-NOVA”.

АННОТАЦИЯ

к диссертации на соискание ученой степени доктора экономических наук на тему: „**Менеджмент рынка труда Республики Молдова в контексте интеграции в Европейский Союз**”,
ПАНТЯ Лариса, Кишинэу, 2017

Структура диссертации: введение, три главы, обобщающие выводы и рекомендации, библиография из 335 источников, 157 страниц основного текста, 38 рисунков, 31 таблица, 17 приложений.

Ключевые слова: рынок труда, менеджмент рынка труда, рабочая сила, государственные службы занятости, миграция рабочей силы, безработица, профессиональная подготовка.

Область исследования: менеджмент национального рынка труда

Цель исследования: обобщение и дополнение теоретическо – методологических понятий функционирования рынка труда, обоснование и разработка рекомендаций по совершенствованию менеджмента рынка труда (МРТ) в Р. Молдова на основе опыта европейских стран в контексте интеграции в Европейский Союз (ЕС).

Задачи исследования: синтезирование теоретическо–методологических понятий МРТ, анализ направлений стратегий и политик МРТ; выявление европейского опыта примененного в Р. Молдова; определение тенденций эволюции и особенностей национального рынка труда; идентификация направлений совершенствования МРТ и выдвижение рекомендаций по совершенствованию МРТ в Р. Молдова в контексте интеграции в ЕС.

Научная новизна и оригинальность работы: разработка собственного определения МРТ, на основе систематизации теоретическо–методологических понятий МРТ; определение механизмов и рычагов в сфере МРТ применимые для Р. Молдова; разработка и научное обоснование: - актуализированной системы показателей для мониторинга миграции рабочей силы, - показателей эффективности услуг занятости, - показателей для измерения качества перехода от обучения к профессиональной деятельности; определение путей совершенствования менеджмента общественных служб занятости, на основе европейской модели документа «Формуляр страны»; обоснование мер совершенствования информационной базы рынка труда.

Важная научная задача решенная в диссертации: теоретическо – методологическое и практическое обоснование основных направлений менеджмента национального рынка труда основанных на повышении конкурентоспособности рабочей силы, укрепление деятельности государственных структур в области труда и улучшение мониторинга специфических процессов на рынке труда, с целью совершенствования МРТ в Р. Молдова в контексте интеграции в ЕС.

Теоретическая значимость диссертации: углубление научных подходов в МРТ, разработка собственного определения МРТ и модели менеджмента национального рынка труда; разработка и обоснование системы оценки значений специфических процессов на рынке труда.

Практическая значимость диссертации: результаты исследования могут быть использованы в совершенствовании МРТ, в процессе принятия решений, мониторинга, способствуя росту занятости, в т.ч. в практической деятельности административно- общественных органов власти ответственных за сферу рынка труда.

Результаты исследования могут быть использованы в разработке материала таких дисциплин как «Экономическая теория», «Менеджмент человеческих ресурсов», «Рынок труда», «Социальные политики» и др.

Результаты исследования опубликованы в **24 научных работах** (из них 23 без соавтора), общим объемом **9,15 а. л.**, (включая 5 статей в рецензированных журналах и 19 докладов в рамках научных конференций, из которых 5 – за рубежом).

Научные результаты были внедрены в деятельность Национального Агентства по Занятости Населения, а также в его региональных подразделениях в районах Сорока и Кахул и в Международном Институте Менеджмента «IMI-NOVA».

ANNOTATION

to Ph.D thesis in economic science on the topic: „**The management of the labour market of the Republic of Moldova in the context of integration in the European Union**”,

Pantea Larisa, Chisinau, 2017

The structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, bibliography of 335 sources, 157 pages of main text, 38 figures, 31 tables, 17 annexes.

Keywords: labour market, labour market management, workforce, public employment services, workforce emigration, unemployment, professional training.

The area of research: management of the national labour market

The purpose of the research is to generalize and to complete the theoretical and methodological concepts of the functioning of the labor market, to substantiate and elaborate the recommendations for improvement of the labor market management in the Republic of Moldova based on the experience of the European states and in the context of the integration in the European Union.

Objectives of the research: synthesis of the theoretical and methodological concepts of the labour market management (LMM); analysis of the directions of European strategies and policies in LMM; highlighting the European experience in the field of LMM applicable in the Republic of Moldova; determining the evolutionary trends and specific features of the national labor market, identification of the directions of LMM improvement and elaboration of the recommendations for improvement of the Republic of Moldova's LMM in the context of integration in the European Union.

Scientific novelty and originality of research: elaboration of author's own definition of LMM, based on the systematization of the theoretical and methodological concepts of LMM; determining the mechanisms and levers in the sphere of LMM applicable to the Republic of Moldova; development and scientific argumentation of: - updated system of indicators for monitoring the labour force migration, - indicators for evaluation of the employment services' efficiency, - indicators quantifying the quality of transition from studies to work; determining ways of improvement Public Employment Services' management, on the basis of European model of document "Country Fiche"; argumentation of measures of improvement of the labour market information base.

The important scientific problem solved: the theoretical-methodological and practical foundation of the basic directions of national LMM, based on increasing the competitiveness of the labour force, strengthening the functioning of the state structures in the field of labour and betterment the monitoring of specific processes in the labour market of the Republic of Moldova, in order to improve the LMM of the Republic of Moldova in the context of integration in the European Union.

Theoretical significance of the thesis: deepening of the scientific approaches regarding LMM, elaboration of the author's own definition of LMM and of the LMM model of the Republic of Moldova, elaboration and argumentation of the system of assessment of the dimensions of labor market specific processes.

Applicative value of the thesis: the results of the research can be used to improve LMM, in processes of monitoring and decision-making, thus, contributing to employment growth, including the practical work of public authorities empowered in the sphere of labor market.

The results of the research can be used in the curriculum of subjects, as `Economic Theory`, `Human Resource Management`, `Labor Market`, `Social Policies` etc.

The results obtained are published in **24 scientific publications** (of which 23 are by single author), with a total volume of 9.15 author's sheets (including 5 articles in reviewed journals and 19 reports at scientific conferences, of them - 5 abroad). **The scientific results were implemented** within National Agency for Employment of Labour Force, its territorial subdivisions in Soroca and Cahul districts and International Institute of Management "IMI-NOVA".

LISTA ABREVIERILOR

ANOFM	Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
BNS	Biroul Național de Statistică
ILO	Organizația Internațională a Muncii
IMM	întreprinderi mici și mijlocii
INCE	Institutul Național de Cercetări Economice
MgPM	managementul pieței muncii
MMPSF	Ministerul Muncii, Protecției Sociale și a Familiei
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
SNOFM	Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
SPO	Servicii Publice de Ocupare
UE	Uniunea Europeană
ZEL	Zonele Economice Libere

PANTEA LARISA

**MANAGEMENTUL PIETEI MUNCII A REPUBLICII
MOLDOVA ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII ÎN UNIUNEA
EUROPEANĂ**

**521.03 - ECONOMIE ȘI MANAGEMENT
ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

Aprobat spre tipar: 22.06.2017

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar digital.

Tiraj 50 ex.

Coli de tipar: 1,88

Comanda nr. 5687

Tipografia „Impressum” S.R.L., Chișinău, str. Hristo Botev, 9